

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljen velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Mir?

Kdo potrebuje mir? Turki. Kdo hoče mir? Angleška in naši dualisti. Čemu je mir potreben? Da se Turčija ne razruši, in da Rusija ne stegne svoje roke po njej. S temi tremi vprašanji smo dosti jasno označili izvir in namen pisarenja turkoljubnih organov o miru, in pritiskanje Rusiji sovražne diplomacije na Srbijo in Črnogoro, naj bi mir sklenili. Mi nismo verjeli naznanilu iz Belgrada, da je knez Milan za mir prosil, čeravno je to vest prinesla visokooficijozna „Polit. Corresp.“, katerej se kaj slabo poda zvijati resnico in dajati jej drugo lice. Na vsem je le to resnica, da je knez Milan odgovoril zastopnikom onih velevlastij, katere so ga bile interpelirale, če res po nobenej ceni ni za mir, — da je Srbija za mir, toda le tačas, ako Turčija vse ono stori, kar so Srbi zahtevali v vojnem manifestu, namreč, ne samo da Srbija ostane, kakor je bila, ampak da se tudi v sosednih kronovinah, v Bosni, Stari Srbiji in Bulgariji uvede kristjanom pravična vlada. Ako bi bila Turčija to poprej storila, potem bi vojske treba ne bilo, in umevno je, da Srbija pod temi pogoji tudi danes mir sklene. To je knez odgovoril, kakor potrjujejo nepristranski časniki, in edino le to se dá verjeti. Da bi pa Srbija kot zmagovalka, in Črnagora kot zmagovalka mir sklepali pod takimi pogoji, kakor si jih izmišljujejo dunajski in peštanski judje, da bi prepustili trpečo rajo ljutemu Turčinu, da bi še kaj plačali za vojno odškodovanje (!), in da bi Srbija ostala Turku podložna, kaj tacega zamore pisati le zaveden lažnik in goljuf lahkovernega nemškega občin-

činstva, in kaj tacega zamore verovati le — bedak. Mi smo pa prepričani: 1. da Srbija ne bo plačala Turku ne krajcarja, 2. da Srbija postane od Turčije popolnem neodvisna, 3. da Srbija ne bo zemljišča nič zgubila, če ga že pridobila ne bo nič; da ga bo pa Črnagora skoraj gotovo nekaj pridobila, in 4. da se bo v ostalih kronovinah evropske Turčije vpeljala pravičnejša vlada, ali pa Srbiji in Črnigori pripadejo, in da bo ta vlada, ali te vlade (če jih bo več) postavljena pod varstvo ene ali več evropskih velevlastij.

Ker le tak mir se da misliti, to je najmenj, kar Slovani smejo zahtevati, in drugemu miru tudi ne bo; in če bi bile srbske moči preslabe, stoji še mnogo slovanskih bratov za njimi v rezervi, ki bodo gotovo pritisnili, kedar bo treba. Ne bodo se spornile želje sebičnim sovražnikom Slovanstva na evropskem zapadu in v ogerskih pustah, naj lažejo v svojih umazanih listih, kolikor se dá, to nam nič ne škodi, samo da slovansko orožje zmaga. Dunajski listi pa, in njihovi pomagači po manjših mestih, ki njihove odpadke pobirajo, kakor ljubljanski „Tagblatt“, zdijo se nam od dne do dne bolj smešni, ker hočejo vse velikanske dogodke s samimi lažmi uničiti, kakor na pr. „Morgenpost“, ki je prinesla od zadnje bitke pri Aleksincu telegram, da so Srbi popolnoma potolčeni. Zopet drugi nemškoturški judje imenujejo ta šestdnevni boj „ein bedeutungsloses Gefecht.“ Krote lažnjive, kaj nam pomagajo vaše laži? Ali res mislite, da se bo svetovna zgodovina vam na ljubo ustavila? Pojte rakom žvižgat, lažnjivi vi preroki!

Rokodelstvo v srednjem veku.

VIII.

Proti koncu 15. stoletja so začeli cehi razpadati. V sredi tega stoletja pričela se je prememba v kupčijstvu po svetu, ki ravno zdaj zopet pričinja prostor delati staremu redu. Trgovina z Indijo, ki je imela pot čez Malo Azijo in Rudeče morje do górnjega Laškega, od tod čez Brenner v Avgsburg, čez št. Gotthard na rensko cesto in od tod do Rusije, Skandinavije in Angleškega nemškim in evropskim mestom dajala indiške pridelke, od njih pa jemal drugo blago, je dobil hud vdarec po kulturi in trgovinstvu sovražnih Turkov, ki so l. 1453 vzeli Carigrad. Najdena pa je bila pot po morji v vzhodno Indijo l. 1498 in po tej poti je bila do 30letne vojske kupčija med Indijo in Portugalskim, Holandskim in Angleškim. Za nemško obrtnijo in rokodelstvo je bilo pa to slabo.

L. 1517 se je pričel cerkveni prepir na Nemškem in provzročil kmalo verske in družbinske (socijalne) boje. Ta prepir je prijel tudi cehe, ki so bili „krščanske bratovšine“, prav v jedru. Verski prepir se je vrnil v cehe, v družbe in napravil povsod prepir. Sekularizacija cerkvenega premoženja, ki je po dohodkih deloma bilo tudi revnim v prid, o čemur pa država ni hotela nič vedeti, je tudi revne cehovnike hudo zadela. Odpadlo je veliko do tje zapovedanih cerkvenih praznikov in tako je prišlo več delavnih dni za rokodelce.

Tridesetletna vojska je vničila skoro vse dobrostanje, vsaj na Nemškem. Tudi so po njem postali knezi po deželnem posestvu močnejši od cesarja in so svojo moč raztegnili

Marko Bočar.

(Po hrvatskem priredil J. Steklasa.)

(Konec.)

V tem osodepolnem trenutku, ko se je bil ves narod razcepil in razdelil, skrbel je edini Marko za njegovo slavo in na zadnje odločil, da se bode žrtvoval za rešitev Grške. Vzame namreč slovó od svoje rodovine in priporoči jo skrbi bogoljubnega nadškofa Ignaca. Slutil je, da jih ne bode nikdar več videl, in zato so se mu vlile solze žalosti po licu, ko se je napotil v Etolijo. Ko je opazil, da je porodila njegova vojvodska čast v ostalih častnicah zavist, potegne svoje povelje, koje je bil dobil od narodnega zbora, poljubi ga ganjeno ter raztrga, rekoč: „Nam je treba zdaj povelj s krvjo zapečatenih, koji jih ravno želi, naj si jih donese iz Mustafovega šotora“. Potem je zbral vojnike, kolikor jih je mogel, ter z njimi odšel proti sovražniku. Videl je velikost nevarnosti, ki je pretila Grške; in ako se tudi ni mogel nadejati, da bode to povodenj od nje odvrnil, vendar je sodil, da bode s svojo smrtjo

ravno tako, kakor tudi Leonidas svojim požrtvovanjem deloval na prebujenje grške hrabrosti.

Ostale vojvode je poslal naprej, da ustavljajo in vzuemirujejo sovražnika v klancih; sam pa jim je sledil od zadej, da jim priskoči na pomoč, ako jim zapreti nevarnost. Ponoči 13. avgusta je prišel v neko vas, in med tem, ko so njegovi vojniki počivali, odpotil se je on v bližnjo cerkvico, da izvrši dolžnosti, koje mu je verozakon nalagal. Stopi v razsvetljeno kapelico in pomolivši pobožno, preda duhovnu nekoliko cekinov, rekoč: „Razdelite to siromakom, da molijo za dušo Marka Bočara“. 19. avgusta je zopet zbral svoje junake, njih 2500 in zvedši, da se je vtaboril srčni Dželadin-beg pri Karpenici z 8000 možmi najbolje vojske, odloči pokončati ga, če tudi sam propade. Drugi dan pokliče svoje na gostbo ter jim spregovori tako-le: „Bratje, prihodnje noči, strašne noči, odločil sem pod obrambo njenega zagrinjala predreti v sovražnikov tabor brez puške. Samo s sabljo in jataganom bodem mahal dušmanina. . . Premislite in pretehtajte to nevarnost, pa ako koji od vas vendar ima

srce ter želi z menoj deliti to nevarno delo, naj se naznani.“ 222 junakov se ponudi, da ga hočejo podpirati pri tem podvzetju.

Kakor je bilo že poprej rečeno, vtaborila se je turška vojska, obstoječa iz Gegov in Skadranov na ravnini pokraj Karpenice, koder se razprostirajo lepi vinogradi. Marko je bil poldrugo miljo daleč od nje. Komaj je noč zemljo zavila, odpoti se Marko s svojimi drugovi v turški tabor, ko je bil poprej podelil potrebna povelja ostalim vojskovodjem, da mu z zoro pridejo na pomoč. Še enkrat zapové vsem, da naj bodo mirni, dokler on ne zatrobi in pristavi še veselo: „Ko bodem zginil, pošičite me v pašinem taboru, tam me boste našli“. V tihej noči je skočil na sovražnike, ki so brez straže spali na livadi. V enej uri jih je potolkel do 500. S tem zadovoljen se je vrnil malo nazaj. Zdjaci pa zve, da so Gegi na Skadrane, a ti pa na njih navalili, in da se kakor besni ubijajo, očitaje si medsebojno izdajalstvo. „Bratje — zavpije zdaj selejski orel — glejte, vidite, da nam je izročil sam Bog nejevernike, ajte za menoj!“ Poslavši glasnika

tudi čez družbe. Samovlada knezov v 17. stoletju je postrigla in slednjič skoro vničila veljavo cehov ter vpeljala dovoljenje deželnega gospodarja, pravosodstvo in policijo. Pri dajanju dovoljenja za rokodelstvo se je pa tudi vlada še posebno ozirala na potrebe krajev, tedaj rokodelstvo še nekoliko mejila; skrbela je tudi zato, da so se cehovniki morali po skušnjah, potovanju in učenju tehnično izobraževati. Toda verske zaloge, ponosne družbinske svobode ni bilo več!

Ko je bila iznajdena mašina parna moč, se je jel skušati fabrikant z rokodelcem, gosposka od fabrikanta ni zahtevala dokaza zmožnosti, ampak da je izkazal se z zadostnim kapitalom, pa je dobil dovoljenje za zidanje in napravo fabrike.

Liberalizem, izrejen po absolutizmu, je oznanil, da so vsi ljudje v pravicah enaki; to pa je bilo v nasprotju s cehovnim redom prav tako, kakor nauk o prostem tekmeštvu (konkurenci), ki ga je Adam Smith l. 1776 jel z velikim vspehom razširjati.

Francoska revolucija je iz obeh teoretičnih načel vzela praktično konsekvenco: Ponoči od 4. avgusta 1789 so bili vsi cehi in vse združbe razrušene.

Kmalu pa so jeli obrtniški delavci, ki so bili zdaj svobodni, pa tudi brez vsega varstva, klicati po združbah, ki bi jih branile, toda narodna skupščina je prepovedala vsako zvezo delavcev, ki bi, kakor zdaj pri nas, nadomestila zgubljeno cehovno organizacijo, in je dala 19. avgusta 1789 prvo skupščino delavcev po vojakih razgnati.

Napoleon I. je v to zmešnjavo spravil nekaj državnih red, ustanovil blagajnice, pisarnice, po katerih se je delavcem dobivalo in dajalo delo, zapisnike izdelkov, slednjič rokodelska društva, katerim so na čelu stali po vladi postavljeni načelniki. Dalje je vredil izdelovanje po natančnih postavah. Tako je po večem na Francoskem še dandanes. Popolna obrtniška svoboda je trajala okoli 12 do 15 let, svobodno potovanje je bilo vredeno že l. 1803 po vpeljavi „popotne knjige“, katero je moral vsak delavec vedno pri sebi imeti.

Na Nemškem se je držalo dovoljenje rokodelstva še do l. 1860. V Avstriji je bila vpeljana obrtniška svoboda l. 1859, v severnonemški zvezi l. 1869; ta cehe le trpi, a jih ne tirja.

Jugoslovansko bojišče.

Boj med Srbi in Turki, ki so po 6dnevni hudi bitvi 27. avgusta mirovali, se je 28. avgusta med Aleksincem in Nišem zopet pričel. Turki so napadli o poludne levo srbsko krilo in so iz gozdnega zavetja do 5. ure hudo nadlegovali Srbe, ki so jih pa naposled prijeli z bajoneti in pregnali ter jim vzeli mnogo orožja in streliva. Ravno tisti dan so Turki napadli Mali Zvornik, pa so bili od Srbov nazaj vrženi. Sreča je tedaj Srbom mila, zato noče niti srbsko ljudstvo, kakor piše „Istok“, nič vedeti o tem, da bi se s Turki mir sklenil, niti črnogorsko, ki v vladinem listu naznanja, da se hočejo bojevati do zadnje kapljice krvi in dokler ne dospó v Carigrad ter Turka ne preženó iz Evrope. Da Turčin drugega ne zasluži, pričajo grozovitosti, ki jih vojaki in prebivalci turški tudi zdaj še počenjajo, ko vlada kristijanom obeta lepše ravnanje in razna polajšanja. Med Herakleo in Rodostom, tedaj blizu Carigrada, je več kristijanskih vasi. Nedavno pridejo v eno teh vasi štirje oboroženi Turki in gredo k županu, ki jih je v kletí svoji dobro pogostil in napojil. Ko so se najedli in napili, s silo vdero hišna vrata, kjer je bivala županova žena z 20letnim sinom in 17letno hčerjo. Materi in hčeri so pobrali vso zlatino, potem pa so ji še oskrunili. Sin to vidivši je tekel k sosedu in se je kmalo povrnil z revolverjem in z nekim drugim tudi oboroženim mladim možem, s katerim sta postrelila vse štiri Turke. A ker je eden sestro njegovo držal trdo oklenjeno, zadela je krogla tudi njo. Brat je na to pobegnil v Carigrad k angleškemu kupcu Barkerju, pri katerem je prej služil kot kupčijski pomočnik. Kupec je dogodek naznanil angleškemu poročniku, ki je poslal svojega tajnika v omenjeno vas, da se je sam prepričal, kaj se je zgodilo, mladega Bulgara pa, kterege je vlada turška zahtevala, da bi ga kaznovala, je sprejel v svoje stanovanje. Ko so sosedje ustreljenih Turkov zvedeli, kaj se je z njimi zgodilo, prihuli so v kristijansko vas in so iz maščevanja poklali okoli 30 prebivalcev, moških, žensk in otrok. Nedavno se je poročalo, da so Turki tudi v Bjelini pomorili vse krščansko prebivalstvo.

Ti in drugi enaki dogodki pričajo, da se je med Turki zopet vnel tisti fanatizem, pred katerim se je nekdanj tresla cela Evropa. Turki so še zmerom strašni in sicer ne samo za krščanske podložnike svoje, ampak tudi za so-

sedne države in za vso Evropo. Turški fanatizem utegne napraviti še strašen požar, ki bi ga pač zadušili, ali še le po strašnih potokih prelite krvi. Turki črtijo vse krščanske države, in če bi mogli, bi ravno tako razsajali po Evropi, kakor v preteklih časih, da bi se maščevali nad tistimi narodi, ki so njihovo divjanje vkrotili, in da bi po celem svetu razširili vero svojega preroka. Najhuje pa sovražijo Rusijo in Avstrijo. Prvi očitajo, da so se kristjani na Turškem vzdignili le vsled vednega hujskanja ruskega, Avstriji pa še niso odpustili, da se je nad njo razbila sila turška. Turki so sicer preslabi, da bi se v vojski z Avstrijo nadjali zmage; a za grozovitosti so še zmerom dovolj močni, in preden bi bili pobiti, bi po deželah avstrijskih razsajali ravno tako, kakor zdaj razsajajo v Bulgariji in Macedoniji, Bosni in Hercegovini. Turčija bi v takem boju sicer propadla, a pri propadu njenem bi se svet tako stresel, kakor se je stresal pri vstanovljenju. Čem bolj se tedaj vtrjuje Turčija, tem večja nevarnost žuga drugim državam; glavna skrb vseh, ki dobro hočejo človeštvu, in zlasti sosednih držav, če hočejo varovati podložnike svoje, mora biti obrnjena na to, da bo Turčije konec prej ko je mogoče!

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. septembra.

Avstrijske dežele.

Dunajska „Presse“ piše, da bodo imeli na Českem sredi meseca septembra nove volitve za državni zbor, ker so tisti poslanci, ki se zborovanja niso hoteli vdeleževati, zgubili poslanstvo. „Politik“ pa omenjenemu listu odgovarja, da po njeni vednosti českim poslancem še niso vzeli poslanstva, ker nekteri dunajski krogi še niso zgubili vsega upanja Čeha brez poročstva spraviti v državni zbor, da se bodo pa s tem upanjem ravno tako osramotili, kakor „Presse“ z omenjeno novico.

V Levovu so 26. avg. na Ludvikovi železnici konfiscirali nekaj za Srbijo odločenega orožja in streliva.

Vojaškim poveljništvom v Kotoru in Dubrovniku se je zaukazalo, da naj ob meji stoječe trdnjave za nekaj mesecev z vodo preskrbé.

Hrvatski sabor je predlog o vstanovljenju hipotekarne banke izročil posebnemu odboru.

ostalej svoje vojski, da se vzdigne na sovražnika, napade on sam s svojimi drugovi dušmanina. Popraševaje neprenehoma: „Kje je paša? Kje je paša?“ seka in bije, na kar mu sablja zadene. Sam je ubil nekoliko begov in dva paši dal zvezati, ko ga svinčenka malo rani. Neki zamorec, koji se Marku ni vreden zdel, da ga ubije, sproži na-nj pištolo.

Marko stopi na stran, da si rano povije. Med tem pa začuje, kako žele turški načelniki potolažiti svoje vojnike, kričaje, da je to nesporazumljenje, da Grci niso na-nje nahrupeli. A Marko zagrmí: „Da, da, Grci so to! Marko Bočar je v vašem taboru, ter bode vas vse potolkel. Drhtajte krvoloki!“ Zdajci zatrobi na znamenje občnega napada. Turki ustrelijo vsi na ono stran, kjer je Marko stal: on se zvalí, svinčenka ga je zadela smrtno v čelo. Turčin zavpije, da je Marko mrtev, ostali neverniki so pa precej prihrumeli skupaj, da Marku glavo odsekajo; ali verni Sulioti so jih odbili, ter odnesli srečno svojega milega vojvodo na goro Amphryssos. Ravno je solnce izšlo; Grci so od vseh strani provalili in kakor

besni na Turke udarili, ki pobegnejo popustivši Grkom vse šotore, pratež in živež. „Križ je zmagal!“ zadonelo je po zraku. Na to se je Marko zdramil in nazočim spregovoril: „Bratje, jaz sem svojo dolžnost izvršil in umrem mirno. Sem si li mogel lepše smrti želeti? Naša je zmaga, naša je sloboda! ...“ Preneha in zapre oči. Vsi navzoči so grenke solze prelivali; kar prileti njegov brat Kosta zraven, izdere sabljo ter zavpije: „Kaj zdihujete, bratje? Ne bomo mu mi s solzami, nego z žrtvami spoštovanje izkazali. Hajdimo na dušmanina!“ Na to so vdarili na prišle Turke ter jih razbili. Grci so tako popolnoma zmagali: 2000 Turkov ostalo je na bojišči, 1000 jih je bilo vjetih. Ostala vojska se je večidel razpršila in paša se je moral riniti v Skadar. Grci so imeli 27 mrtvih in 60 ranjenih, ali smrt Markova je bila za-nje neprecenljiva zguba, v njem so zgubili celo vojsko.

Drugi dan so odšli Grci v Misolongi. Dragoceno telo so nosili njegovi verni Sulioti na nosilnicah. Ko so prišli k svetemu studencu, Kefalo-Vrysson zvanemu, kjer so mu bili lani prisego storili, odprl je še enkrat naš vitez

oči ter spregovoril: „Ne žalujte za menoj, bratje; ampak če me želite tudi po smrti še spoštovati, posnemajte moj izgled. Bodite složni in verni domovini. Priporočujem vam svojo ženo in deco ...“ Poslednjikrat je vprl oči v nebo, svojo bodočo domovino, ter umrl. Od bližnjih gor je odmevalo jokanje in tarnanje vojnikov ter tje do Misolonga naznanjalo tužno vest o smrti selejskega orla. „Umrl je naš Marko, umrl je naš osvoboditelj!“ slišalo se je povsodi, ter ves narod in poglavarstvo mesta Misolonga šlo je naproti, da izkaže zadnjo čast temu velikemu možu. Pri vhodu v mesto so šli najprej okovani sužnji, potem konji turških vojvodov, za temi pa so nesli Grci 24 zaplenjenih turških zastav narobe; ali malokdo je za to zdaj maral, vsako oko je počivalo nad mrtvim, z modrim plaščem (znamenje časti vojvodske) pokritim, od najstarejih palikarjev nošenim junakom. Za njimi pa je šlo 8000 zaplenjenih ovác in kóz, čez 1000 kónj in velika množica mezgov, ki so na tovorih nesli 3200 pušk, 14000 pištol, mnogo hrane, prateža in blagajno.

Na Ogerskem, piše „Reform“, imamo zdaj rusko vprašanje. Prijeli so namreč nekaj ruskih oficirjev, ki so hoteli v Srbijo popotovati. Potem se je govorilo, da so jih vsled pritožbe ruskega konzula zopet izpustili in jim dovolili dalje popotovati. Ker je pa „Pesti Naplo“ kričal: „Ruski konzul vlada na Ogerskem“, se je zopet reklo, da ruskih častnikov niso izpustili. To je jako sitna reč. Če bi hoteli ruski prostovoljci v vojaških četah skoz Ogersko popotovati, bi se jim moralo to zaradi nevtralnosti zabraniti, da pa prijemljejo in zapirajo ruske popotnike, ker o njih vedó, da so častniki in vojaki, ki hočejo stopiti v srbsko vojno, tega nevtralnost gotovo ne zahteva. Ravno tako bi se popotnikom, ki se hočejo podati k Turkom, ne smele delati nobene zapreke, kar se je res tudi že zgodilo.“

Vnanje države.

Ruska vlada se je v Amsterdamu z nekim bankirjem pogodila o denarnem posojilu. — S carom se v Varšavo poda tudi knez Gorčakov. To kaže, kako resno je politično stanje, piše „Augsb. Allg. Ztg.“, in da se prava rešitev še le približuje, proti kateri je srbsko-turška vojska le igrača, kakor je bila tudi dansko-nemška vojska le nekaj začetek nemško-avstrijske vojske.

Turški list „Ittihad“ priporoča, da naj se osnuje narodna straža, v katero naj se sprejme vsi Turčini od 16. leta naprej. Tudi naj se službeni čas od 7 let zniža na 2 leti, ki bi za izurjenje v vojaštvu zadostovale, zlasti ker je vsak Turčin rojen vojak. Na ta način bi imela Turčija 5—600.000 vojakov. Če se ta predlog sprejme, in kaže se, da ga bode vlada vzela v pretres — bi bilo oboroženje Turčinov silno nevarno za neoborožene kristijane.

Iz Carigrada se poroča „Fr. Cor.“, da je po nasvetu Midata-paše ministerski svet v soglasju z drugimi veljaki sklenil Abdul-Hamida oklicati za sultana, „Ag. Slav.“ piše, da se je to zgodilo.

Pruski „Reichsanzeiger“ piše, da ni res, da bi bil Moltke Abdul-Kerimpaši čestital, kakor so poročali nekateri listi. — „N. W. Tagblatt“ piše, da se berlinskimi krogom politično stanje dozdeva jako nevarno, in da se je ta nevarnost v zadnjem času še bolj pomnožila kakor zmanjšala. Angleška podpira Turčijo, ki zahteva, da naj se knez Milan osebno obrne do sultana, preden se začne pogajati za

mir. Pa Milan in Nikica, od kterega so ravno to zahtevali, tega nikakor nočeta storiti. Rusija pa ugovarja, da zadeve srbske se od zadev bosenskih in hercegovinskih ne dajo ločiti in da Turčija za sklenitev premirja ne sme postaviti nobenih pogojev.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 1. sept. Kadarkoli se kdo, bodi si kdor koli, kake reči, naj bo taka ali taka, loti, nič ne opravi brez sreče. To je v večem in manjem že sto- in stokrat dokazano in se dokazuje zdaj posebno pri evropskih vladah vojski na jugu nasproti. Te so velik kolos, če so ene misli — in to so, vsaj kakor se trdi, o turškem vprašanju, vse skup premorejo vojakov več milijonov in tej grozni armadi bi se ne moglo nič vstavljanjati. Iz tega je sklep naraven, da bi tudi volja tega kolosa sama že morala vsezmožna biti, posebno če bi malo z orožjem zaropotal, in „krte, ki na jugo-vzhodu Evrope rijejo,“ brž tako ostrašiti, da bi se nemudoma poskrili očem tega kolosa, kajti da bi se zá-nj ne brigali ali celo kljubovali volji njegovi, to se pač ne dá misliti.

Ali, kakor sem v začetku rekel, brez sreče utegne spodleteti še početje, o čegar dovršitvi si nihče dvomiti upal ni. Dvakrat je evropski kolos zakričal krtom na jugu „mir,“ dvakrat zaropotal z orožjem, ali opravil ni nič, ravno ker sreče nima. Zdaj se je tretjič navel in stegnil svojo roko med bojevalce, toda zopet ni sreče; bojevalci se za to pomirovajočo roko ne brigajo, ampak se streljajo, koljejo in sekajo, kakor prej, Srbi in Črnogorci so še tako predrzni, da v eno mer zmagujejo.

Kaj je vseh tega posredovanja, kaj so bojevalci odgovorili? Srb in Črnogorec sta rekla, da ne marata miru, ampak da se bosta bojevala do zadnje kaplje krvi, dokler ne bodo kristjani popolnoma osvobojeni turškega jarma. To je junaška beseda, ves pravični svet ji mora ploskati. — Pa tudi pri Turku diplomacija nima sreče, kajti iz Carigrada je dobila odgovor, da turška vlada ne misli na mir prej nego ko bo imela Knjaževac, kterega misli potem obdržati za poročstvo miru in zastavo, da bo Srbija res plačevala tribut. Tudi moška beseda, posebno če se premisli, da, če bo šlo tako naprej, Turki Knjaževca nikdar nikoli dobili ne bodo, marveč utegnejo še celo Carigrad zgubiti.

Življenji, v vojski pa nagel in živahen, iskal je nevarnosti in preziral plen in tako je postal ljubljenec vojnika in naroda. Med tem, ko so se ostali grški boljari neprenehoma pripravili in klali ter hrepeneli po časti in denarju in se s tem vedno enej polovici naroda zamerili, je Marko Bočar sam do smrti pridržal neomadeževan značaj in neomejeno spoštovanje vseh. Za denarji ni hrepenel, marveč je ves svoj imetek na vzdrževanje vojske potrosil, popustivši lastno rodovino v največjem pomanjkanju. Prav so Grci govorili: „Marko je živel kakor Aristid, umrl pa kakor Leonida.“ Da lepe hvale: kdo da je ne zavida? Ali Marko je zaslužil v resnici to hvalo: kajti on je več storil za tri poslednja leta svojega življenja, nego tisoč drugih ljudi skoz celo svoje življenje.

Nazadnje pa nam je dal Marko najsvetlejši primer pravega kosmopolitizma. Še le potem, ko je videl, da ne more domovini svojej pomagati, podpiral je tujce; ali tudi to je delal z obzirom na domovino. Slava mu!

Iz vsega tega se skoro vidi, kakor da bi se bila evropska diplomacija zopet, zdaj že tretjič v enem letu, blamirala. Zgodilo se ji je to, ker vse meri po lastnem kopitu in razmer med Turki in kristijani ne pozna ali vsaj noče poznati. Črnogorci, Srbi in ustajniki niso pričeli boja tako, kakor se grede n. pr. kmečki fantje metat, in ko je drug družega vrgel, je zopet mir in vse pri starem; marveč prijeli so za orožje s tem namenom, da ga ne odlože prej, da so mrtvi ali turške sile oproščeni. Zato se pač vsak človek, ki to vé, mora čuditi nevednosti nemških častnikov, ki pravijo, da je orožja časti zdaj že zadosteno (der Waffenehre Genüge gethan) in da se zdaj mora mir skleniti.

Odgovor obojih, Turkov in Srbov s Črnogorci vred, je jasen dovolj. Srbi in Črnogorci sploh ne marajo miru s Turkom, t. j. Turka hočejo popolnoma pregnati, kristijane mu vse odtrgati, Turek pa nasprotno hoče Srbe, pa tudi druge svoje kristijanske podložnike še huje prikleniti na-se. To ste dve nasprotni volji, med kterima ni mogoče sporazumljenje drugačno, kakor s silo orožja. Oboji hočejo tedaj razsodbo prepustiti edino le meču. Morda bo evropska diplomacija zdaj spoznala, da pri takih okoliščinah z besedo ne bo nič opravila, ker se doli godi nekaj, za kar ona še pravega razuma nima. Pod Turka nazaj kristijani ne gredo, rajše preljujejo zadnjo kapljico krvi, — to je spoznal zdaj vsak človek, to bo spoznati morala vendar slednjič tudi trdoglavna evropska diplomacija.

Iz Zagreba, 29. avgusta. (Posilovič — Štrosmajer). Senjsko-modruški škof, dr. Jurij Posilovič, bil je preteklo nedeljo posvečen. Vkljub deževnemu vremenu se je bilo k svečanosti zbralo mnogo prijateljev presvitlega biskupa. Senjski in modruški kapitel, kakor tudi rojstno mesto škofovo, Ivanič-grad, in okraj ivanski, poslali so deputacije k nenavadni slovesnosti, pri kateri je bila nazoča tudi mati novoizvoljenega škofa z mlajšim bratom in sestro njegovo. Posvečeval ga je nadškof Mihajlovič, asistirala pa sta mu škofa Kralj in Pavlešič. Po končani slovesnosti so ga spremili v nadškofovo jemišče, kjer so se mu poklonile deputacije stolnih kapitelnov, vseučiliški senat in bivši njegovi učenci, ki so mu v zahvalo poklonili dva krasna stalka za stol in lepo srebrno kupico, proseči ga, da naj se jih spominja tudi v novi visoki svoji službi, kakor bode i on njim do smrti v srcu ostal. Ob dveh je bilo pri nadškofu slovesno kosilo, kterega se je vdeležil tudi ban Mažuranič, vseučiliški senat, udje raznih deputacij in nekaj prijateljev novoposvečenega škofa, ki je v tukajšnjih krogih vžival veliko zaupanje in spoštovanje in si ga bode gotovo kmalo tudi pridobil na novem svojem mestu.

Naš sabor je zopet pričel zborovati, škofa Štrosmajerja pa, o kterem se je pisarilo, da bode zopet prišel v sabor, le ni v Zagreb. Tukajšna vladina stranka bi pač rada videla, da bi se škof Štrosmajer vdeleževal postavodajalstva; to bi jej dalo nove moči, ker škof Štrosmajer še vedno velja za voditelja narodne stranke hrvatske, dasi se zadnja leta s politiko ni pečal. Mogoče je pač, da Štrosmajer zopet pride v deželni sabor, a uradni list se zelo moti, če misli, da bode Štrosmajer potrdil in pospeševal sedanjo omahljivo politiko vlade hrvatske, in svoja načela premenil, kakor so jih premenili nekateri drugi narodnjaki. Škof Štrosmajer je imel tehtne vzroke, da je l. 1873 političnemu delovanju dal slovo. Že

Mrtvo telo Markovo je bilo postavljeno na sijajni oder v hiši poglavarja mestnega. Po celej bližnji okolici so molili prebivalci za večni pokoj duše svojega osloboditelja. Na tretji dan je bil pogreb. Zvonovi so zvonili in topovi gromeli, narod pa je jokal in farnal, ko so odnesli mrtvo telo po potu z lovoriko in cvetjem posipanim, najpoprej v cerkev, kjer so bile cerkvene molitve, potem pa na pokopališče. Nad grobom je govoril načelnik ter tako-le sklenil: „Vsa Grška tuguje radi smrti Marka Bočara, ona ga priznava za svojega družega Leonido, ter vzame njegovo rodovino pod svojo obrambo. To naj mu bode plača za tolike zasluge. Spavaj mirno, plemenita duša, v naročji Gospodovem! Orel selejski, lahka ti zemljica! Z Bogom Marko, z Bogom, z Bogom!“

Marko je bil malega vzrasta in ne ravno jakega tela. Njegovo pravilno oprto lice bilo je vedno nekako žalostno; zato pa je bilo še posebno zanimivo. On je malo govoril, a mnogo mislil, znal zediniti največe ostroumje z najljubeznivejšo čednostjo, ter najostrejo pravičnost z največo blagostjo. Resen v navadnem

takrat je sprevidel, da pogodba med Hrvatsko in Ogersko za prvo ne bo imela posebno dobrih nasledkov, in ker ni hotel imeti nobene odgovornosti, se je političnemu delovanju raje odpovedal. Narodna stranka je sicer dosegla, da se je odstranil glasoviti Rauch in da ima Hrvatska sedaj narodnega bana in narodno vlado, a vendar se sme reči, da sedanji politični stan ni bolji kakor je bil takrat, ko je Štrosmajer javnemu življenju dal slovo. Za narodne vlade namreč se je na hrvatskih železnicah madjarski jezik vpeljal kot uradni jezik, so se bosenski bogoslovci iz Djakovara premestili v Ostrogon, se je Medjimurje ločilo od nadškofije zagrebške, so se zavlekle železnice graničarske, so se žandarji hrvatski postavili pod madjarsko honvedsko ministerstvo, in se je zgodilo še veliko drugoga, s čemur pravi narodnjak ne more biti zadovoljen. Če bi tedaj Štrosmajer res nameraval priti v sabor, bo morala vlada v marsikateri zadevi drugače ravnati, ali pa bodo po zgledu poslanca Sasiča še marsikateri drugi stopili iz narodnega kluba, ki madjarskemu prevzetovanju vedno odjenjuje, in osnovali drugo ne samo po imenu narodno stranko, kar bo tem laglje, ker bo Štrosmajer zopet središče, okoli kterega se bodo zbirali vsi pravi rodoljubi.

Domače novice.

V Ljubljani, 2. septembra.

(Cesarica) se je s svojo hčerko, nadvojvodinjo Marijo Valerijo 31. avg. ob 6. uri zjutraj peljala skoz Ljubljano v Trst, in je ob 10. uri došla v Miramar. Pri Lloydso so za njo naredili plavajoče morske toplice, ki so jih 30. avgusta odpeljali k prekrasnemu gradu ranjkega cesarja Maksa, kamor je tisti dan došla tudi za cesarico odločena ladija „Miramar“.

(Izpred sodnije.) V četrtek 30. u. m. je bila pred deželno sodnijo v Ljubljani konečna obravnava zoper gosp. Ozimka, bivšega učitelja na Dobrovi. Tožen je bil, da je (česar se bodo naši bralci še spominjali) v šoli neko učenko, ki se mu je nespodobno nazaj odgovarjala, 30. jan. t. l. tako telesno poškodoval, da je 6. febr. t. l. za tem umrla. Zdravniška preiskava umrle pa je pokazala, da je učenka umrla za vnetjem vratú (difteritis), čeravno je bila po glavi res nekoliko otolčena. Učitelja so potem brž odstavili in zatožili, pri konečni obravnavi pa ga je sodnija spoznala za nekrivega. Zagovarjal ga je gosp. dr. Moše prav izvrstno.

(Obsojen) na 6 mesecev ječe je bil oni teden isti ogljarski hlapec (Mulej po imenu), ki je tako surovo obnašal se proti nadvojvodi Ludoviku Viktorju, bratu cesarjevemu.

(Ljubljanskega mahu) je vsled velikega dežja zadnje dni zopet veliko pod vodo, Ljubljanca je hudo narastla. Tako so ubogi preprebivalci na mahu ob ves letošnji pridelek. Ta kraj je vedno in bo v nevarnosti tako dolgo, dokler se kaj izdatnega ne stori za njegovo izsušenje. Piše se zadnji čas o tem veliko, a storilo se še ni nič.

(Mestna godba,) kakor z veseljem čujemo, prav lepo napreduje. Pridobljenih je že več izurjenih godcev — in koncerti, ki smo jih zadnji čas slišali, so nam porok, da je vodja gosp. Schinzl ne le razumen, ampak tudi priden kapelnik.

(Za logaške pogorelce) se v čitalnici ljubljanski prav pridno keglja. Do zdaj je prodanih bilo že nad 1200 serij. Kegljav je padlo največ 21. Le tako naprej, da se bo več nabralo za uboge pogorelce.

(Čarobno predstavo iz magije) bo napravil drevi v deželnem gledišči neki gosp. Rapeleski take, kakoršnih — pravi — tu še ni nihče videl.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V krški škofiji: Fare so dobili č. g. : Bulacher Avg., stolni kaplan v Celovcu, faro št. Miklavž v Belaku; Štiberc Jan., faro Temenico, in Fr. Schreyer, faro Štal. — Za provizorje gredo č. g. : Barborič Fr. od Marije pomočnice v Škofice; Seher Jož. iz Belaka v št. Urh blizu Trga; Krainer Štef. iz Motnice v Bajtiše, in Šumah Val. iz št. Ožbalta k Mariji pomočnici. — Prestavljeni so č. g. kaplani: Grösser Mat. iz št. Lenarta za stolnega kaplana v Celovcu; na njegovo mesto pa pride Zojer Sim., kaplan v Wolfsbergu; Kuess Mat. iz Doberlevesi za mestnega kaplana v Belak; na njegovo mesto za Kodelijeva beneficijata in kaplana v Doberloves Šercer Anton, kaplan v Črni; Khuen Gottfr. iz Ettendorfa v Wolfsberg. — Pastirsko službo ko kaplani so nastopili č. g. : Einspieler Gregor v Motnici; Hutter Jan. v Tinjah, in Petek Fr. v Črni. — Umrli so č. g. : Lerh Mat., kurat v Lamu; Gottwald Mat., fajmošter v pokoji v Celovcu, in Košir Blaž, knezoškofijski in dekanijski svetovalec in fajmošter v Žitarivesi. R. I. P.

V lavantinski škofiji: Č. g. Gomilšak, kapl. v Radgoni in vnet narodnjak, pride za nemškega pridigarja v Trst; č. o. Gelasij Rojko se podá kot kaplan k sv. Trojici v Sl. goricah.

— Pogorel je Janez Vranc pri sv. Miklavžu pri Slov. Gradcu. Nek tujec je spal v skednju, tobak kadil in ogenj vtrosil.

— Po ognju je 23. avg., kakor se piše „Sl. Gosp.“, velika nesreča zadela 4 kmete v Juvancih na Štajarskem. Dva otroka kmeta Janeza Krombergerja sta na vozu, ki je v kolarnici stal, zakurila. Iz malih isker je brž nastal grozen požar. Ogenj je namreč ugrabil najpoprej kolarnico, hleve in hrame Krambergerjeve, potem se prestavil na hlev Urše Simoničeve, na hrame Janeza Zelenika, in naposled vpepelil vsa poslopja Franca Bračiča. Krambergerju je 14 glav živine zgorelo, Bračiču pa vse zrnje, slama in seno. Tudi Urši Simoničevi je vse zgorelo, kar je imela v dveh hišah. Dalje se ogenj ni razširil. Škoda še ni cenjena, vendar reči se more, da je jako velika in za nesrečne pogorelce prav občutljiva.

— Konjerejsko društvo štajarsko bo napravilo 11. septbr. t. l. v Ormužu javno premiranje kónj. V ta namen so se razglasila slovenska povabila, v kterih so natančno razloženi pogoji, kterih se ima držati vsak, ki hoče konja prignati za premiranje. Sploh pa bodo obdarovani le lahki konji, bodisi za ježo, bodisi za vožnjo primerni. Državna uprava želi tudi kupiti 6 žrebcev prvoletnih za izrejo v Nejdovi. Posestniki, ki se hočejo s svojimi konji premirovanja vdeležiti, imajo to do 5. sept. gosp. Kada-ju naznaniti, kjer se vse še bolj natančno poizvé.

— Za pogorelce v Logatcu: G. L. Gaber, hišni posestnik 25 gld., g. J. M. 2 gld.

— Za Hercegovince: G. L. Rožman 2 gld., neimenovana 2 gld.

— Predrzní tatovi so 25. avgusta ponoči ulomili železno omrežje davkarske kancelije v Konjicah in siloma odprli davkarsko miznico, kjer pa niso našli nič denarjev. V drugo kancelijo si niso upali iti, menda iz strahu, da bi jih kdo ne slišal in ne zasačil, ampak so zapustili kancelijo, ne da bi bili kaj odnesli.

Umri so:

30. in 31. avg. Juri Grasselli, revež, 73 l., za prehlajenjem čev. Polona Oblak, delavka, 22 l., za vnetjem možg. mreže. Urša Podražaj, bivš. hiš. pos. vdova, 84 l., za pljučnim oslabenjem.

Eksekutivne dražbe.

5. sept. 3. Štet. Štubler-jevo iz Cerovca (3002 gl.) v Metliki. — 3. Jože Polajnar-jevo iz Kokre (4215 gl.) v Kranji. — 2. Miha Stökelj-jevo iz Planine (1369 gl.). — 2. Fr. Žvokelj-jevo iz Doljenja, obe v Ipavi.

6. sept. 3. Marije Grad-ove (35 gl.) v Ljubljani. — 3. Andr. Zevnik-ovo iz Druloke (26 gl.) v Kranji. — 3. Jan. Polončič-jevo iz Iga (870 gl.). — 3. Urše Poderžaj-jevo iz Ponove vasi (150 gl.). — 3. Fr. Petrič-jevo iz Loga (6533 gl.). — 3. Jan. Kočman-ovo iz Male Račne (1523 gl.). — 3. Matija Peternel-ovo iz Žlebov (2469 gl.), vse v Ljubljani. — 3. Šimen Groznik-ovo iz Vel. vrha (567 gl.) v Litiji. — 2. Marko Rozman-ovo iz Krašnjega vrha (567 gl.) v Metliki.

7. sept. 3. Jože Skubic-jevo iz Police (1400 gl.) v Zatičini. — 3. Marije Šavs-jevo iz Brega (335 gl.). — 2. Karol Dolinar-jevo iz Mokronoga (240 gl.), obe v Kranji.

Štajarske.

4. sept. Jožef Rom 6400 gl. pri sodniji v Brežicah in Anton Lukovnjak v Cmureku.

Telegrafične denarne cene 1. septembra.

Papirna renta 66.55 — Srebrna renta 70.20 — 1840letno državno posojilo 111.25 — Bankine akcije 855 — Kreditne akcije 141.40 — London 121.50 — Srebro 101.60 — Ces. kr. cekini 5.88 — 20frankov 9.67.

Denarstvene cene. 31. avgusta.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	66.70	66.80
5% renta v srebru	70.20	70.35
Srečke (lozi) 1854. l.	107.50	108.—
„ „ 1860. l. celi.	111.25	112.—
„ „ 1860. l. petinke	116.50	117.—
Premijski listi 1864. l.	133.—	133.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.50
Krajske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	74.75	75.25
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	85.50
Sedmograške po 5%	73.75	74.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	853.—	854.—
Unionske banke	57.75	58.—
Kreditne akcije	140.20	140.40
Nižoavstr. eskomptne družbe	658.—	668.—
Anglo-avstr. banke	72.50	73.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.—	162.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.—	119.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gld. a. v.	27.50	28.—
Salmove „ 40 „ „ „	39.—	39.50
Palfu-jeve „ 40 „ „ „	31.—	31.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	23.50	23.75
St. Genois „ 40 „ „ „	31.—	32.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	24.50	24.75
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	21.75	22.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.89	5.90
Napoleonsdor	9.61 1/2	9.65 1/2
Srebro	101.25	101.50

Nova cerkvena ura,

prav dobro izdelana, je po nizki ceni naprodaj. Kdor jo želi kupiti, naj se obrne do č. g. Mateja Jereba, fajmoštra v Javorjah pri Poljanah nad Loko. (50—2)

Hiša na prodaj.

Hiša št. 24 z dvema nadstropjema v glediščnih ulicah v Ljubljani se prostovoljno prodaja. Stoji na najlepšem in najživahnejšem prostoru mesta, tik zvezdnega drevoreda in je v najboljšem stanju, ker je bila pred malo leti priročno in lično popravljena.

Več o tem se izvé ravno tam v prvem nadstropji. (51—1)